

УДК 351.713(477)

Яна Юрїївна КОРНЄЄВА,

*слухач групи Ф1-201м магістратури факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Володимир Олександрович ІВАНЦОВ,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративної діяльності поліції
факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ*

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРИМУС У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

З прийняттям Закону України «Про Національну поліцію» [1] (далі – Закон) органи міліції були ліквідовані, а сфера їх компетенції крізь призму концепції «служіння суспільству» перейшла до новоствореного центрального органу виконавчої влади – Національної поліції, завдання якого полягають у наданні поліцейських послуг (ст. 2).

Окремої уваги заслуговує той факт, що законодавець у Законі відійшов від визначення прав та обов'язків органу (як це було передбачено для міліції), натомість закріпив основні обов'язки безпосередньо поліцейського та повноваження поліції (ст. 18, 23 відповідно). При цьому зміст компетенції поліції викладено шляхом взаємозалежності таких категорій як «завдання», «повноваження» та «поліцейські заходи».

Категорія «поліцейські заходи» є новою для українського законодавства, тож з'ясування її змісту викликало жвавий інтерес як серед науковців, так і правозастосовців, представників громадськості.

У результаті саме законом надано визначення поліцейського заходу як дії або комплексу дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень (ч. 1 ст. 29 Закону). При цьому обраний поліцейський захід має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним (ч. 2 ст. 29 Закону).

Поліцейські заходи поділено на: превентивні (перелік наведено у ст. 31 Закону) та примусові (ст. 42 Закону).

На нашу думку, викладені положення щодо поняття та переліку поліцейських заходів вказує на змістову близькість останніх до категорії «адміністративно-правових методів» у широкому розумінні. Традиційно у адміністративно-правовій літературі відмічається, що адміністративна діяльність міліції (органів внутрішніх справ) здійснюється методами переконання та примусу, які найпослідовніше відбиваються через механізм прав та обов'язків [2, с. 26]; які є основними [3, с. 57].

Для вирішення питання про співвідношення адміністративного примусу як методу адміністративної діяльності (у тому числі поліції) маємо виходити з оцінки ознак (юридичних властивостей), які є характерними (загальновизнаними на доктринальному рівні) для адміністративного примусу та поліцейських заходів. Тож спираючись на дослідження провідних учених-адміністративістів, зупинимось детальніше на аналізі юридичних особливостей (ознак, властивостей) адміністративного примусу у контексті його використання у якості методу адміністративної діяльності поліції.

1. *Одна із рис адміністративного примусу полягає в тому, що його заходи застосовуються, як правило, органами виконавчої влади та їх посадовими особами.* Нагадаємо, що поліція є центральним органом виконавчої влади (ст. 1 Закону), що відповідно не заперечує можливості реалізації адміністративного примусу у її діяльності.

2. *Заходи адміністративного примусу застосовуються як до фізичних так і до юридичних осіб.* Якщо вести мову про діяльність поліції, то до таких заходів необхідно віднести: обмеження руху транспорту на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг (ст. 36 Закону).

3. *Адміністративний примус не пов'язаний з підпорядкованістю.* Зміст цієї ознаки цілком відповідає умовам реалізації поліцейських заходів, які не мають бути застосовані у середині самої системи.

4. *Заходи адміністративного примусу застосовуються саме в примусовому порядку, тобто незалежно від волі і бажання суб'єкта, до якого він застосовується.* Аналіз поліцейських заходів свідчить про їх пережне застосування у примусовому порядку. Так, не зупинення транспортного засобу на вимогу поліцейського тягне за собою його примусову

зупинку, у тому числі шляхом використання спеціальних засобів (п. 4 ч. 3 ст. 45 Закону) чи навіть вогнепальної зброї (п. 7 ч. 4 ст. 46 Закону).

5. *Застосування адміністративно-примусових заходів здійснюється на основі норм права.* Виходячи зі змісту ст. 30 Закону поліцейські заходи можуть передбачатися не лише зазначеним законом, КУпАП, КПК України, а також іншими проте лише законодавчими актами. З викладеного випливає, що за змістом не всі поліцейські заходи можна визнати заходами адміністративного примусу. До переліку останніх уявляється за можливе віднести лише ті, застосування яких урегульовано нормами адміністративного права.

6. *Заходи адміністративного примусу можуть мати характер морального, організаційно-правового, майнового, особистісного чи іншого впливу.* Нагадаємо, що виходячи з визначення поняття поліцейського заходу, останній обмежує певні права і свободи людини (ст. 29 Закону). На нашу думку, зазначені характеристики взаємозалежні. Наприклад, адміністративне затримання, будучи особистісним впливом, обмежує «свободу пересування».

7. *Специфіка підстав застосування адміністративного примусу полягає в тому, що його заходи можуть застосовуватися як при вчиненні протиправних діянь, так і при настанні надзвичайних ситуацій.* Так, наприклад, поліцейський може обмежити або заборонити рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг, зокрема під час аварій, інших надзвичайних ситуацій (ст. 36 Закону).

8. *Адміністративний примус використовується в державному управлінні для охорони суспільних відносин, що виникають у цій сфері державної діяльності.* Як метод адміністративної діяльності поліції адміністративний примус має гарантувати забезпечення публічної безпеки і порядку, охорону прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, а також надання послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги, що загалом складає зміст завдань поліції.

9. *Процедура застосування адміністративного примусу відрізняється оперативністю, адже для попередження, припинення протиправних діянь, надзвичайних ситуацій, локалізації їх наслідків реакція відповідних органів має*

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

бути негайною [4, с. 112–113]. До таких поліцейських заходів уявляється за можливе віднести застосування примусових поліцейських заходів.

Підсумовуючи викладене, можемо констатувати, що поліцейські заходи, застосування яких урегульовано адміністративно-правовими нормами, є втіленням адміністративного примусу у правоохоронній діяльності поліції.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

2. Адміністративна діяльність. Частина особлива : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків : Еспада, 2000. 368 с.

3. Адміністративна діяльність : навч. посіб. / М. В. Ковалів, З. Р. Кісіль, Д. П. Калаянов та ін. Київ : Прав. єдність, 2009. 432 с.

4. Коломоець Т. О. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації : монографія / за заг. ред. В. К. Шкарупи. Запоріжжя : Поліграф, 2004. 404 с.

Одержано 27.10.2017

УДК 004.056:55(043.2)(477)

Ксенія Олександрівна КРАТАСЮК,

курсант групи Ф4-202 факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Віталій Анатолійович СВІТЛИЧНИЙ,

кандидат технічних наук,

доцент кафедри кібербезпеки факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОТИДІЯ КІБЕРШАХРАЙСТВУ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ПРИСТРОЇВ ДЛЯ НЕЗАКОННОГО ВТРУЧАННЯ В РОБОТУ БАНКОМАТІВ

На сучасному етапі розвитку українського суспільства банківські пластикові картки впевнено займають одне з головних місць в системі фінансово-економічних відносин

© Кратасюк К. О., 2017